

- kritiek op het dopen van kinderen van doopleden, zoals dat m.n. in het noorden van het land voorkwam¹³

De irritaties overheersten niet. Daarvoor had men te veel gemeenschappelijk. Een blad als *De Bazuin* voer onder W.H. Gispen consequent een koers, die was gericht op het relativeren en overbruggen van de verschillen. Ook andere als gematigd bekend staande broeders vonden de meeste polemieken maar een onnodig en onvruchtbaar twistgeschrijf, waarin veel persoonlijks voorkwam dat de kerken niet wezenlijk diende.¹⁴

Toch hebben de spanningen en conflicten een eigen functie gehad in het afreageren van frustraties en in het aan elkaar wennen en naar elkaar toegroeien. Na een jaar of vijftien was men deze kinderziekten wel te boven. Men had samen een nieuwe 'huisstijl' gevonden, waarin het ruimhartige en het precieze, het vredelievende en het militante, het relativerende en het activistische, het eenvoudige en het intellectuele, elkaar wederzijds aanvulden en beïnvloedden.

3. Tweeërlei opleiding

Het belangrijkste punt van frictie in de verenigde kerken was de kwestie van de opleiding. Het was op zichzelf niet nodig om binnen de Gereformeerde Kerken in Nederland voor ongeveer 130 theologische studenten twee volledige opleidingsinstituten te hebben. Was het niet een inefficiënt gebruik van geld en mankracht? Bovendien was het nadelig voor de eenheid in de kerken. Een volledige fusie van de Theologische School en de Theologische Faculteit van de Vrije Universiteit lag daarom voor de hand.

Hier stonden evenwel twee 'beginselen' tegenover elkaar. Volgens de verdedigers van 'Kampen' (o.a. H. Beuker, T. Bos, L. Lindeboom en A. Littooi) moesten de kerken de volledige zeggenschap en vrije beschikking hebben over de opleiding. Een uiterste concessie was voor hen, dat de Theologische School als de geheel 'Eigene Inrichting' van de kerken zou worden opgenomen in de Vrije Universiteit als een zelfstandige theologische faculteit. De andere faculteiten konden zich daar omheen groeperen en de Vrije Universiteit zag er dan feitelijk van af om een eigen Theologische Faculteit te hebben.¹⁵

Voor de VU-mannen was deze modus absoluut onaanvaardbaar. De academi-

13. *De Vrije Kerk* 18 (1892) 548-550; *De Vrije Kerk* 19 (1893) 225-243; *De Vrije Kerk* 20 (1894) 339-343, 626-634; *De Vrije Kerk* 22 (1896) 81-91; *De Vrije Kerk* 24 (1898) 63-71, 94-97, 145-153, 192-202.

14. *De Vrije Kerk* 22 (1896) 395-408.

15. *De Vrije Kerk* 24 (1898) 372-384.